

Ansvar för små avlopps frågor flyttas

Från och med 1 juli 2011

- Ny myndigheten för havs- och vattenmiljö
- Lokaliserad i Göteborg

Fram till dess...

- Ingår i Havs- och vattenmiljöprojektet 1 jan – 30 juni 2011
- NV omorganisation 4 april 2011

Oklara gränsdragningar

- Vad är "små" avlopp – 25, 200, 2000 pe
- Avloppsfraktioner och kretslopp – Ny förordning om avloppsfraktioner
- VA-planeringsfrågor

Förändringsbehov Små avlopp

Vad är orsakerna till att effektivisering av åtgärder
inte är tillräckligt hög?

Jane Hjelmqvist

Miljörättsavdelningen, Naturvårdsverket

9 november 2010

Analys av förändringsbehov

Viktig med aktörer från olika sektorer

- Kommuner, länsstyrelser, Vattenmyndigheten
- Forskare
- Konsulter
- Entreprenörer och tillverkare

1. Kartläggning av förändringsbehov

2. Första prioritering av insatser – 5 aktörer

- Insats och aktörer
- *Vad vi vill kunna konstatera på kort och lång sikt?*

Syften med projektet

- Öka förståelsen och skapa samsyn hos nyckelaktörerna för möjligheter och begränsningar vad gäller insatser och strategier inriktade på att minska utsläpp från enskilda avlopp
- Diskutera och prioritera tänkbara insatser och strategier inom nyckelaktörernas mandat, räckvidd och resurser
- Möta krav på Naturvårdsverket i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram

Förändringsbehov

1. Fastighetsägare saknar såväl kunskap om status på sitt avlopp som motivation för att genomföra åtgärder
2. Fastighetsägare är osäkert vid val av teknik
3. Kommuner saknar kunskap, verktyg och resurser för att effektivt åtgärda de mest undermåliga avloppen
4. Myndigheter agerar inte samlat i VA-frågan
5. System för återföring av avloppsfraktioner från små avlopp har inte utvecklats

Förändringsbehov 1

Fastighetsägare saknar såväl kunskap om status på sitt avlopp som motivation för att genomföra åtgärder

- Avloppsanläggning inte en del av ”fastighetsvärde”
- FÄ är inte medveten om sin avloppsanläggning och dess effekter på hälsa och miljön
- Kommuner uppmärksammar inte FÄ om undermåliga avlopp genom tillsyn

Förändringsbehov 2

Fastighetsägare är osäkert vid val av anläggning

- Saknas utbildade och/eller certifierade projektörer och entreprenörer
- Saknas system för godkännande eller prestandadeklaration av anläggningar och komponenter
- Saknas konsumentvägledning

Förändringsbehov 3

Kommuner saknar kunskap, verktyg och resurser för att effektivt åtgärder de mest undermåliga avlopp

- Kommuner saknar resurser att bedriva tillsyn på små avlopp
- Kommuner saknar kunskap om rättsliga processer, teknik och prioritering
- Kommuner använder inte befintliga tillsyns- och planeringsverktyg
- Lagstiftning för små avlopp är otydlig och svårbegriplig

Förändringsbehov 4

Myndigheter agerar inte samlat i VA-frågan

- Lst samordnar inte tillsyns- och vägledningsinsatser
- VMs underlag är inte tillräcklig preciserat på lokalnivå och har inte kommunicerats till kommunerna
- Nationella aktörer samverkar och vägleder inte tillräcklig i frågan
- Lagstiftning för VA-planering otydlig och opreciserat
- Gemensamhetsanläggningar och alternativa lösningar har inte premierats

Förändringsbehov 5

System för återföring av avloppsfraktioner från små avlopp har inte utvecklats

- Kommuner är osäkra på kretsloppsanpassade avloppssystem och samverkar inte med övriga aktörer för att öka kretslopp av avloppsfraktioner
- Nationella aktörer har inte arbetat aktivt för att definiera och vägleda i kretsloppslösningar

Prioritering av insatser – exempel länsstyrelsen

- Behövs en samordning av tillsyns och vägledningsinsatser inom Ist
  - insats: lyfta frågan om VA-planering, inkluderar EA åtgärder
  - konstatera: VA-planering genomförs i flera kommuner med stöd från olika Ist enheter
- Ökad uppföljning och utvärdering av hur kommuner arbetar med EA
  - insats: formulera mål för EA tillsyn
    - Ist genomför uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn
  - konstatera: kommuner arbetar systematiskt med EA tillsyn
    - Ist har samlat grepp av EA arbetet i länet
    - Ist återkopplar till NV om kommuners arbete med EA

Prioritering av insatser

– exempel Naturvårdsverket

- Behov av tydlig lagstiftning inom MB och samspelet mellan MB, PBL och VA-lagen
insats: utreda befintlig lagstiftning och se över andra möjligheter
konstatera: översiktlig utredning klar med förslag till förändring alt uppdatering AR 2006:7
- Saknas en beskrivning om eller målbild över vad vi eftersträvar
insats: samla och komplettera målbild för EA
konstatera: målbild som inkluderar kretsloppsfrågan
- Saknas ett system för certifiering av eller prestanda deklARATION för anläggningar
insats: identifiera möjlig aktör och arbeta för att system utvecklas
konstatera: system finns och inspektörer använder i tillsyn och prövning
- Saknas bra kommunikationskanaler mellan kommuner och centrala myndigheter
insats: regelbunden dialog med LST för att sprida info och återkoppla
konstatera: NV och Lst har träffar och andra etablerade kommunikationskanaler, kommuner vägleder och stödja kommuner

Havsmiljöanslaget ger möjligheter

- Insatser för att förbättra, skydda och bevara Östersjön och Västerhavet
- 600 miljoner 2010-2012

Kunskapscentrum små avlopp

samlade källa för information om teknik, lagstiftning, planering och kommunikation

Forskning och utveckling

- Fosfor rening i markbaserade anläggningar
- Underhåll och egenkontroll för minireningsverk

LOVA - Lokala Vattenvårdsinsatser fokus på övergödning

- Kreativa och kostnadseffektiva åtgärder på lokal nivå
- 100 miljoner kronor per år 2010-2012
- Insatser för (små) avlopp 2010
  - 95 projekt
  - > 30 % av LOVA

VA-åtgärd

VA-planering

Mycket aktivitet på många ställen ..

- Projekt genomförs av kommuner och föreningar

Planering och utveckling

- Kommunal VA-planering
- Kretsloppsprojekt – förstudier och planering
- Inventering av enskilda avlopp

Spaden-i-backen åtgärder

- uppgradering och utökning av befintliga avloppssystem
- etablering gemensamhetsanläggningar

Södertäljemodellen
Enskilda avlopp i kretslopp

Naturvårdsverket 2010, 2011

Tillsynskampanjen - Små avlopp ingen skitsak

- Vägledningsinsatser inom kampanjen

Länsstyrelse nätverk för små avlopp

- Etablera nätverk – möte och e-postlista
- Viktig roll i vägledning och som länk - kommuner och Naturvårdsverket (livet efter kampanjen ..)

Prestanda deklARATION för anläggningar/produkter

- Utformning av system och aktör

Naturvårdsverket 2010

Uppdatering – belastning små avlopp

Antal och reningsteknik

- Enkät till samtliga kommuner mars 2010 (senast 2002), uppdatering 90 kommuner

Belastning – förslag till nya schabloner (statistiska ändamål)

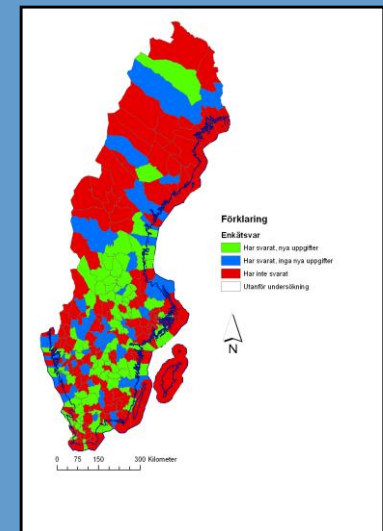
- Reducerat utsläpp från hushåll - införandet fosfor förbud tvätt- och diskmedel
- Ökat utsläpp till miljön - försämrade reningseffekt markbaserade tekniker

Resultat

Ökad beräknad belastning fosfor och kväve från små avlopp

Belyser behov

- Forskning - reningseffekt markbaserade reningstekniker
- Förbättrad datahantering hos kommuner

Naturvårdsverkets 2010, 2011 Forskningsanslag

Markbaserad rening

*hur gör vi för att erhålla bättre miljönytta med befintliga anläggningar
och när vi bygger nytt?*

- Resultat
  - Rapport – vad vet vi om utformning av markbaserade rening
  - Nordisk konferens
  - Projekt beskrivning för behovet av kompletterande forskning

Översiktlig utredning av reglering

Åtgärdsprogram för vatten

Naturvårdsverket ska i samråd med länsstyrelserna ta fram underlag för, och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel för att minska utsläpp av kväve och fosfor från enskilda avlopp

- Målbild för små avlopp
- Gränsdragning – lämplig(a) regleringsgräns(er)
- Lagstiftning – revidering/komplettering av allmänna råd eller förslag till annan lagstiftning
- Annan styrmedel - delvis utredd ekonomiska bidrag till effektiv teknik 2006

